

Franciene Timmers

**‘ZUSTER, ALS
MIJN VROUW NOG
EEN DOCHTER
KRIJGT DAN MAG
JIJ HET ZIJN’**

27 jaar werken in de zorg voor dementerende ouderen.
Een vertelling met gevoel.

Mosae Libro

Dit boek is gedrukt op een papiersoort die niet met chloorhoudende chemicaliën is gebleekt. Hierdoor is de productie van dit boek minder belastend voor het milieu.

Eerste druk februari 2016
Mosae Libro, Maastricht
www.boekenplan.nl
info@boekenplan.nl

Auteur: Franciene Timmers, Brunssum
Vormgeving: Ellen Bouma, Alkmaar
Redactie: Paul Custers, Alibe Communicatie, Uitgeest
Foto's: Danny Timmers, Brunssum

ISBN 978 90 8666 395 8
NUR 740

© 2016, Franciene Timmers

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (Artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoud

<i>Waarom heb jij wel een sleutel van mijn kast?</i>	9
Ik hol en hoor een klap	12
Ik kijk haar heel boos aan; wat is dit?	13
Weet hij nog wel waar dat gevoel vandaan komt?	16
<i>Herinneringen die blijven en die gaan</i>	19
Het zijn onze normen en waarden; met de beste bedoelingen natuurlijk	21
Er zijn maar drie mensen op de hele afdeling die hem mogen verzorgen	23
Gelukkig hebben we op sommige dagen vrijwilligers	25
Voorzichtig geef ik haar nog een kus en zeg dank u	27
Nou, dat is pas privacy!	29
Of ze geen wapens onder hun jassen verborgen...	30
Ik tel tot vijf. Voor tien tellen heb ik geen tijd	32
Het is alleen moeilijk voor de echtgenote van Henk ...	34
Snel trek ik haar met stoel en al van tafel en doe de Heimlich	36
'Kijk, u hebt een eigen kamer' en we laten een wildvreemd bed zien	39
<i>Maar mogen we dan meteen haar pyjama aandoen?</i>	41
Misschien ben je wel blij dat je nu een dicht gordijn kunt zien	42
Want er komt een dag dat je elkaar niet meer vast kan houden	44
Maar toen ze steeds vaker, zonder jas, in de winter, naar buiten ging	47

Ik wil niet liegen, ik wil de pijn van de werkelijkheid verzachten	50
En waar moet ik dan slapen vannacht?	52
Het is toch geen familie. Waar maak jij je druk om?	
Dat is toch je werk!	54
Waar hoort ook alweer de mascara?	57
<i>Heeft mevrouw Wanders vandaag al gepoept?</i>	59
‘Zo glad als een babykontje, hè?’	59
Eigenlijk is de handtas niet kwijt; de herinnering is kwijt	61
Ik kan toch niemand kwijtraken op een gesloten afdeling?	63
‘Ik wil niet dat u in de problemen komt door mij, zuster’	65
<i>Heb jij ook zoveel sproeten op je benen als ik?</i>	73
Eens kijken of de minister zijn broek droog kan houden	73
Ik wring de pantoffels aan de voeten van de dames	76
Alstublieft mevrouw, kom nu mee, zeg ik met de tranen in mijn ogen	78
Gooit hij de appel weg of gaat hij schelden?	81
Mijnheer Munsen zou zomaar denken dat ons busje zijn tractor is	83
<i>Ik heb op de piano gespeeld</i>	87
Urenlang peuteren, vrijheid in zicht en dan toch gaat het mis	87
Mevrouw Stoeling zoekt misschien wel emmer en dweil	89
Wat zijn we blij moet onze rijdende engel	91
Je laat je maar slaan en schoppen	92
Daar sta ik dan. Echt voor joker.	93
<i>Oké, zeg dat dan!</i>	99
En daar ben ik steeds verdrietiger over	99
‘Niet voor privégebruik!’	101
Het wordt verzorging die meer op een gevecht lijkt	102
In zijn beleving lijkt het alsof wij niet willen luisteren	104

Hij kalmeert niet, dat is niet goed	107
Dan bedenkt hij zich ineens en loopt terug	110
<i>'Ik heb alleen even een plakbandje nodig'</i>	113
Die heeft geen nek, rug- of schouderklachten	114
Maar ik heb toch gezegd dat hij niet mag opstaan	115
'Nou, dan wordt het mijn beslissing: niet spuiten nu'	115
Ze vraagt of ze toch afscheid mag nemen van haar oma	117
Ik ben opgeleid om voor mensen te zorgen	117
Ik wil heel graag dat de zorg verandert	118
Anneke Groenenberg, directeur – bestuurder	
Huize Het Oosten	121
Monique Kempff, voorzitter NU '91	123
Jos de Blok en Franciene Timmers spraken (kort) met elkaar	125
Over Franciene Timmers	128
Over de foto's	128
Over Paul Custers	129

Waarom heb jij wel een sleutel van mijn kast?

Het is 07.00 uur. Ik loop op de gang op weg naar kamer 3. Mijn dienst is begonnen. Op de kamer van mevrouw Krakels hoor ik gestommel. Ze is al of nog steeds wakker. Voordat ik op haar kamerdeur kan kloppen, klinkt het: 'Zuster, ik krijg die kast niet open. Ik moet me aankleden!' Mevrouw Krakels is vroeg in de weer. Uit de overdracht van de nachtdienst had ik al begrepen dat ze een beetje de hele nacht had 'gespookt'.

Goedemorgen mevrouw Krakels. Zal ik u even helpen? 'Ja graag, ik krijg die stomme kast niet open.' Ik maak met mijn sleutel haar kledingkast open En dat doe ik ook alvast met de deuren van de verzorgingskast en de kast met het wasgoed. 'Waarom heb jij wel een sleutel van mijn kast en ik zelf niet? Het is toch mijn kledingkast? Ja, daar hebt u wel gelijk in, zeg ik. Maar ik ben bang dat anders anderen in uw kast kunnen kijken. En ik zou het heel erg vinden als u op een keer iets mist van uw mooie kleding. 'Ja, dat is zo, maar dan kan ik de kast toch ook zelf afsluiten als u mij de sleutel geeft?'

Ondertussen heb ik een handdoek en een washandje uit de wasgoedkast gepakt. Het mandje met de verzorgingspullen heb ik ook klaargezet. Ondertussen leid ik haar af van het onderwerp 'kast' en ik vraag welke kleding ze vandaag aan wil trekken. Het ziet er naar uit dat het een warme dag wordt. Ze gaat dus even zelf in haar kledingkast kijken.

Als mevrouw Krakels zelf haar kleding uitzoekt en uit de kast neemt, vul ik snel de waskom met water. Die zet ik bij haar

‘buurvrouw’ op het nachtkastje. Mevrouw Krakels deelt een kamer met mevrouw Tegelen. En die slaapt nog. Mevrouw Tegelen is ‘makkelijk’. Ze vindt altijd alles goed. Ze doet precies wat je van haar vraagt. Haar dossier laat zien dat het in haar huwelijk niet altijd koek en ei is geweest met haar man. Hij was blijkbaar zeer dominant en zijn echtgenote heeft zich geschikt in een heel onderdanige rol. Zou dat de reden zijn dat ze nu zo ‘makkelijk’ is? Toen geen weerwoord en nu ook nog steeds niet? Tenminste, als ze al wat zegt. Meestal knikt ze alleen en heel af en toe schudt ze van ‘nee’, maar zoals gezegd is dat een hoge uitzondering. Ik geniet eigenlijk als ze een keer wel een enkel woord zegt. Ik vraag me af of ze eigenlijk wel goed kan praten. Zou de alzheimer dat vermogen hebben aangetast? Ze probeert eigenlijk niet eens om te praten. Of wil ze gewoon geen contact meer maken? Zou ze zo diep in zichzelf gekeerd zijn omdat ze zich voor de buitenwereld wil afsluiten? Misschien om de pijn van die wereld te ontlopen of terug te dringen?

Ik moet mijn overwegingen snel afsluiten, want mevrouw Krakels heeft de kraan zo ver opengezet dat het water alle kanten op spat. Ik klap de hendel omlaag. Dit soort kranen is veel te lastig voor mensen die dementeren. Ze kunnen niet begrijpen hoe het werkt. Kom maar lieverd, ik help u even. Mevrouw Krakels kijkt me een beetje beteuterd aan. ‘Sorry zuster, ik heb het fout gedaan.’ Nee hoor, dat overkomt wel meer mensen, zeg ik. Ik weet dat bijna de hele afdeling niet in staat is om die kranen te gebruiken. Terwijl mevrouw Krakels zich uitkleedt, vul ik ook haar wasbak met water. Ze kan nu beginnen om zichzelf te wassen.

Heel zachtjes probeer ik mevrouw Tegelen wakker te maken. Ze rekt zich uit en gaat dan rechtop zitten. Ik zoek de kleding voor haar uit. Ze kan of wil zelf nooit kiezen. Ik help haar om haar nachtkleding uit te trekken. Dan begin ik haar te wassen. Ze ondergaat alle handelingen heel geduldig. Als ik haar vanboven heb gewassen, help ik haar om haar onderhemd aan te trekken. Ik loop snel even naar mevrouw Krakels om haar rug te wassen.

Mevrouw Tegelen blijft onbeweeglijk op de bedrand zitten en staart in de ruimte. Waar zou ze aan denken? Zou ze ook niets kunnen denken?

Als ik de rug van mevrouw Krakels heb afgedroogd, sta ik weer voor mevrouw Tegelen. Ze voegt zich helemaal naar de handelingen die ze ondergaat. Zo gaat het altijd en dat is fijn als je twee mensen tegelijk moet helpen. Ik praat altijd met mevrouw Tegelen tijdens de verzorging. Ze zegt bijna nooit iets en eigenlijk praat ik dus meer tegen haar aan dan dat er een gesprek is. Vandaag is het niet anders: ze geeft geen antwoord op mijn vragen en ze kijkt me amper aan.

Mevrouw Krakels reageert wel op mijn gesprek met mevrouw Tegelen. Ze kan haar 'kwebbel' niet temperen. 'Je weet toch dat dat kind niet kan praten. Ik dek haar elke avond toe en 's nachts hou ik haar ook in de gaten. Maar het is een braaf kind, geen last van.'

Mevrouw Krakels noemt haar kamergenote altijd 'kind'. Dat komt misschien wel omdat mevrouw Tegelen een kleine, tengere vrouw is. De rimpels en de grijze haren van haar 86-jarige buurvrouw ziet ze blijkbaar niet. Of die kenmerken vindt ze niet belangrijk. Misschien ziet ze alleen dingen die ze kan plaatsen, begrijpen. Als je klein bent, dan ben je een kind, denkt mevrouw Krakels misschien wel.

Op het moment dat ik de panty aantrek bij mevrouw Tegelen gaat mijn pieper. De sensor van kamer 6 gaat. Mijnheer Rudolfs is wakker en zit rechtop. Daar moet ik echt wel snel bij zijn, want hij kan niet of nauwelijks zelf lopen. Zelf denkt hij overigens dat hij dat wel goed kan. Als hij uit bed komt dan is er een grote kans dat hij valt. Maar ik kan mevrouw Tegelen niet met kousenvoeten achterlaten. Als ze opstaat, glijdt ze vast en zeker uit. In ons werk is er dus sprake van valgevaar. En dat dan nog wel in twee situaties tegelijk! Ik haal dus snel haar schoenen onder haar bed vandaan en wring ze aan. Ik trek haar panty helemaal op en zeg dat ik zo weer terug ben.

Ik hol en hoor een klap

Ik hol naar kamer 6 en hoor een klap. Hulpgeroep. Shit, te laat! Als ik de kamer binnenloop, ligt mijnheer Rudolfs bij de deur op de vloer. 'Help, help!' Gelukkig is er nu iemand die hem kan helpen. Ik kniel naast hem. Goedemorgen, mijnheer Rudolfs, ook al is de morgen niet zo goed voor u begonnen. 'Nee, dat kan je wel stellen. Kunt u mij omhoog hijsen?' Laten we eerst maar eens de schade opnemen, zeg ik. 'Met mij is niets aan de hand, hijs me maar op.' Ik kijk ondertussen snel of er wondjes zijn. Ik vraag of hij zijn benen kan bewegen. 'Ja, dat zal ik vast wel kunnen, hijs me nou maar op!' Nee, ik wil eerst weten of u uw benen kunt bewegen. Ik had al gezien dat er geen beenlengteverschil is, dus een heupfractuur is er waarschijnlijk niet. Vooruit dan maar. Hij beweegt zijn benen en ik zie dat hij geen pijn heeft. 'Heb je het gezien? Alles prima in orde.' Dan beweegt hij zijn armen en dat gaat ook goed. 'Nou, komt er nog wat van? Hijs me eens op!' Mijnheer Rudolfs meet 1.85 meter en heeft enkele kilo's te veel bij zich. Ik kan hem echt niet alleen optillen. Daarbij ligt hij nu precies voor de deur naast de kledingkast. Met een tillift kan ik er dus niet bijkomen. Ik zal hulp moeten halen, mijnheer Rudolfs. 'Wat een onzin. Je bent toch een stevige jonge meid. Dat gaat je toch wel lukken?' Nee, mijnheer Rudolfs, dat gaat echt niet lukken, al zou ik het willen proberen.

Vandaag heb ik de telefoon niet bij me. Die is bij Sonja, zij is dagoudste. Zou ik hem even alleen kunnen laten om hulp te halen? Dan gaat hij vast proberen om op te staan. Dat is geen strak plan. Ik kan de gang in kijken, maar ik zie niemand. Net nu komt er niemand voorbij. Mijn pieper blijft zich melden. Ik ben nog niet in de gelegenheid geweest om de sensor uit te zetten.

Dat zou trouwens ook niet werken, want we zitten, nee liggen, nog steeds in de straal van de sensor en dus zou hij meteen weer gaan piepen.

En dan hoor ik snelle voetstappen: Sonja. 'De sensor bleef maar gaan aan jouw kant, dus ik dacht, ik ga maar even kijken. O, ik ziet het al. Zullen we hem optillen?' Ja, graag. Ik stel voor dat

ik mijnheer Rudolfs aan de rechterkant mag tillen. Ik heb nog altijd zo'n last van mijn linkerschouder. De fysiotherapie heeft daarin nog niet veel verandering gebracht. En ik zit al aan het maximum pijnstillers. Zo doen we het dus en dat laten we mijnheer Rudolfs weten. 'Eindelijk zuster. Ik lig hier al een eeuwigheid. Hoe ben ik eigenlijk op die vloer terechtgekomen?'

We tillen hem samen op. Dat valt niet mee. Het optillen van iemand die is gevallen is geen makkelijk karwei. Heel belastend voor de rug. Je hebt in zo'n situatie niet veel aan de tiltechniek. Je moet gewoon tillen. Voorzichtig lopen we naar het bed. Mijnheer Rudolfs kan zitten. Sonja haalt de bloeddrukmeter en we meten. Het protocol schrijft voor dat na een val de bloeddruk moet worden gemeten. Het protocol schrijft ook voor dat we het ongeval-formulier moeten invullen. Dat doen we later wel. Daar is nu even geen tijd voor. De bloeddruk van mijnheer Rudolfs is goed.

O jee, mevrouw Tegelen zit nog steeds op de bedrand te wachten. Mevrouw Krakels zal ondertussen wel klaar zijn met aankleden. Ik moet de dames naar de woonkamer brengen. Sonja zegt dat ze daar nu voor gaat zorgen. 'Dan kan jij verder met mijnheer Rudolfs. Als je niet bij hem blijft, dan blijft hij vast en zeker niet zitten en valt hij weer.' Fijn, dank je. Ik verzorg mijnheer Rudolfs. Door de valpartij loop ik nu 15 minuten achter op mijn schema. En dan hebben we vanochtend ook nog een verzorgende minder dan anders. Nou, dat wordt vandaag weer later, dat weet ik nu al in de vroege ochtend.

Ik kijk haar heel boos aan; wat is dit?

Om 9.00 uur heb ik toch al acht mensen 'uit bed'. Het ontbijt gaat beginnen. De andere negen bewoners ontbijten straks op bed. Dat klinkt luxe, maar is het zeker niet. De meeste bewoners kunnen helemaal niet goed rechtop in hun bed zitten. En dat maakt het moeilijker om goed te kunnen eten. De kans op slikproblemen, verslikken, is groot.

Mijn collega Esther is net met haar dienst begonnen. Ik ben altijd blij als zij er is, want het is een fijne collega. Ze heeft een groot hart in de zorg voor de mensen. Jammer genoeg wordt dat ondergewaardeerd. Waarom ziet de leiding niet dat ze zoveel goede mensen in dienst hebben?

Esther begint meteen vlijtig de tafels te dekken. Dat doet ze altijd. Ze helpt met brood smeren, koffie en thee inschenken. Ik ga vast de medicatie uitdelen. Als alle mensen aan de ontbijttafel zitten, gaat Esther het brood smeren voor de mensen die in bed liggen. Hier kan iedereen gelukkig zelfstandig eten. Maar van de negen mensen op hun kamers hebben zeven hulp nodig bij het eten. Twee mensen eten pap. Dat gaat makkelijker en sneller dan brood eten. Om 9.30 uur ga ik de medicatie op de kamers toedienen. Esther is er ook. 'Dat wordt flink doorpakken vandaag.' Dat denk ik ook. Ik vrees dat we niet iedereen uit bed kunnen helpen voordat het 12.00 uur is. Maar we doen ons best.

Het loopt tegen tien uur als ik de laatste medicijnen geef. Dan hoor ik een panie kroep: 'Kom helpen, kom helpen!' Ik herken de stem niet, terwijl ik altijd echt alle stemmen en zelfs voetstappen herken. Dat is ook een soort tic die ik heb ontwikkeld. Ik sluit snel de medicijnkast en loop in de richting vanwaar de stem klinkt. Nou, daar staat ze dan op de gang. Mijn 'grote vriendin'. Ze komt geregeld bloed prikken op de afdeling. Zou ze een draai om de oren hebben gekregen van een van de bewoners? Dat zou ik stiekem niet zo heel erg vinden. Dat is een gemene gedachte, ik weet het. Ik vind haar zo onsympathiek. Ze kan echt niet omgaan met mensen die dementeren.

Ik vraag wat er aan de hand is. 'Kom mee, kom maar mee.' Ze loopt de kamer van mijnheer Leubers binnen. Daar ben ik zelf een kwartier geleden nog geweest en alles was prima. Als ik ook over de drempel stap, schrik ik me rot. Alles zit onder het bloed. Mijnheer Leubers is overstuur. Wat is er aan de hand? Wat is er gebeurd? Ik kijk de laborante boos aan: wat is dit? Ze gaat meteen in de verdediging. 'Ik kan hier niets aan doen. Hij. Hij is het! Ik wilde alleen maar bloed prikken. Toen ik de naald in

zijn arm bracht, werd hij agressief en sloeg wild om zich heen. Het bloed vloog alle kanten uit. Ik wilde alleen maar dat hij meewerkte, maar dat wilde hij niet.' Ik probeer het bloeden te stoppen. Mijnheer Leubers laat het toe, geen punt.

Ik voel een flinke boosheid opkomen. Ik heb in mijn hoofd al gezien welk scenario zich heeft voltrokken. Ik weet hoe zij te werk gaat. Ze komt de kamer binnen, zegt amper goedemorgen en vertelt al helemaal niet wat ze komt doen. Misschien vindt ze dat niet belangrijk of vindt ze mensen die dementeren niet belangrijk genoeg. Ze begint met prikken, dat is haar werk, denkt ze. Ik zou dat ook niet accepteren. Misschien zou ik haar ook wel een klap geven. En dan ik nog uit de handelingen begrijpen wat er gedaan wordt bij mij? Maar iemand die dementeert kan dat vaak niet. Heeft uitleg en geruststelling nodig, minstens. Wat verwacht ze eigenlijk?

Mijnheer Leubers beweegt onrustig en is kortademig. Tranen in zijn ogen. Ik denk nu: ze moet de kamer uit. Ik probeer haar dat rustig uit te leggen. Dat kost me moeite. Ik wil graag dat je nu weggaat. Maar ik ben nog niet klaar hiermee, zeg ik. 'Ik heb nog geen bloed afgenomen.' Dat gaat vandaag ook niet meer gebeuren. Ik kijk haar boos aan. Misschien morgen, maar ik bel eerst naar het lab. En vanaf nu ga jij niet meer alleen naar een kamer om te prikken. Je meldt je voortaan eerst op de afdeling bij mij of een van de collega's. 'Je doet net of het mijn schuld is. Hij ging tekeer, niet ik. Ik ben hier het slachtoffer.' De manier waarop ze 'hij' zegt, doet mijn bloed koken. Hij? Deze mijnheer heeft een naam en jouw manier van aanspreken geeft aan dat je helemaal geen respect hebt. Ze is diep beledigd. 'Ik ben weg. Bekijk het maar.' Goed zo. Kom voorlopig maar niet terug. Dat zeg ik niet, maar ik denk het wel.

Ze is weg en ik richt me op mijnheer Leubers. Het bloeden is gestopt. Hij ziet me als zijn redder. Rustig en met troostende woorden help ik hem om uit bed te stappen. Een arm om hem heen. Ik haal de bebloede lakens af. Dat moet als eerste uit zijn

zicht. Ik vraag of hij wil douchen of liever bij de wastafel wil. 'Wat u wilt, zuster. Mij maakt het niet uit. Zullen we dan maar even douchen? Dan kunnen we meteen ook uw haren wassen. Ik zie dat er ook bloed in zijn haar zit. En dan kunnen we die bos krullen weer in orde brengen. Hij glimlacht. 'Dat is goed, zuster. Laten we dat maar doen.'

Weet hij nog wel waar dat gevoel vandaan komt?

Hij oogt rustiger, maar zijn ademhaling is dat niet. Zijn ogen staan nog wijd open. De rust is er dus nog niet. Zachtjes en met rustige stem ga ik verder. Zolang ik maar niet aan de laborante denk, gaat het goed. Ik mag ook niet boos zijn en dat zeker niet uitstralen. Want dat zou mijnheer Leubers zeker kunnen merken. En dat zou hem weer onrustiger maken. Mijn ervaring helpt me.

Mensen die dementeren kunnen dingen heel goed aanvoelen. Soms is hun gevoel het enige kompas dat ze helpt of juist van de wijs brengt. Als je vermogen om te denken minder wordt dan wordt het gevoel misschien wel het houvast in het leven.

Ik zet de douche aan. Een zachte straal. Ik praat niet over het voorval. Dat hoeft niet, want misschien heeft mijnheer helemaal niet de behoefte om het er nog over te hebben. Of hij kan het niet. Wie zal het zeggen? Weet hij nog wel wat er gebeurd is? Of is er alleen nog maar dat vervelende gevoel? Weet hij waar dat gevoel mee te maken heeft, waar het vandaan komt?

Het is misschien zoiets als je zelf wel hebt als je wakker wordt met een heel vervelend gevoel maar de droom die dat heeft veroorzaakt niet meer terug kunt halen. Maar ja, wij hebben dan weer de mogelijkheid om het te verklaren: het is maar een droom. Stel dat je dat niet kunt en dat je blijft hangen in dat gevoel. Hoe kan je er dan uit komen? Weer in slaap vallen en hopen dat het weg is als je echt wakker wordt?

Kan ik mijnheer Leubers helpen om zich weer snel goed te voelen? Ik moet in elk geval niet meer boos zijn op de laborante.

Ik moet niet laten voelen dat ik verdriet heb van die kwetsende benadering. Hij zal mijn emoties ook voelen en dat is niet goed. En hij heeft al genoeg meegemaakt vanochtend.

Ik help hem met wassen en aankleden. Ik praat nauwelijks. Rust is nu heel belangrijk. Hij zegt ook niets meer over de kwestie. Waarom hij er niets meer over zegt? Ik weet het niet. Misschien vergeten. Misschien nog te veel pijn. Als we klaar zijn, gaan we naar zijn woonkamer. Ik schenk koffie in. Met veel suiker. Dat vindt hij zo lekker. Mijnheer Leubers is rustiger. Hij ziet er wel moe uit. Het heeft hem veel energie gekost, dat is duidelijk. Hij kijkt me aan en zegt dan: 'Zuster, als mijn vrouw nog een dochter krijgt, dan mag jij het zijn.' In mijn ogen komen tranen. Het is het mooiste compliment dat ik ooit heb gekregen.

**Anneke Groenberg,
directeur – bestuurder
Huize Het Oosten:**

*“Een ontroerende en
liefdevolle inkijk in
een complexe praktijk”*

“Ik vind het een integere en herkenbare inkijk in de praktijk, die veel complexer is dan ‘goed’ of ‘fout’. Wat opvalt is dat Franciene zich heel goed bewust is van de soms moeilijke en vaak onder druk staande afwegingen en beslissingen. Het is en blijft mensenwerk en het gaat om mensen. Het is mooi om te lezen hoe ze in haar werk elke dag weer probeert om het beste in de bewoners, de collega’s en in zichzelf naar boven te halen. Ik vind het een ontroerende en liefdevolle getuigenis over zorg voor ouderen.”

Dat gaat over meer dan tijd alleen

Anneke Groenberg is directeur – bestuurder van Huize Het Oosten, Centrum voor Senioren in Bilthoven. Ze heeft zelf ‘aan het bed gestaan’.

“Ik vraag me af of er sinds die tijd wel zoveel is veranderd. Daar zijn de meningen over verdeeld. Maar ik hoor al tientallen jaren dat er te weinig tijd is voor het menselijke contact in de zorg. Ik vind dat het ook over de intentionele relatie gaat die je tot stand brengt tussen jou (verzorgende, verplegende) en de cliënt. Dat gaat over meer dan tijd alleen. Je leest in dit boek dat Franciene en haar collega’s hun uiterste best doen om onder tijdsdruk daar invulling aan te geven. Ik heb daar heel veel waardering voor. Het bepaalt in hoge mate de waarde van het (zorg)contact.”

De rafelige randen van het leven accepteren

“Franciene vraagt om een – beetje – begrip van mantelzorgers, familie. Zeker als mantelzorgers en familieleden zich in hun oordeel over de zorg baseren op stemmingmakende publiciteit waarin de ouderdom als een romantisch einde van het leven wordt voorgesteld, vallen er spaanders. Er worden dan irreële verwachtingen gesteld aan de verzorgers, die op hun beurt weer zeggen dat er geen mensen voor zijn, waarmee de bal bij de ‘managers’ ligt.”

Volgens Anneke Groenberg is de werkelijkheid veel complexer. “Menigeen accepteert de rafelige randen (lichamelijke aftaking, decorumverlies, ernstig geheugenverlies) van het leven niet. Maar deze ernstige achteruitgang is niet te camoufleren. Deskundige en liefdevolle verpleegkundigen en verzorgenden als Franciene helpen wel de waarde vanuit onze maatschappij zichtbaar te maken. We bieden (en betalen) de best mogelijke zorg en vragen familie, vrienden, anderen, deze aan te vullen. Het zal nog even duren voordat we dat kunnen accepteren.

**Monique Kempff, voorzitter
NU '91:**

*'Alle Franciënen, heel
veel dank voor jullie
goede zorgen!'*

'Het verhaal dat Franciene Timmers vertelt is heel herkenbaar, mooi en overtuigend. Gelukkig zijn er in de zorg voor ouderen die dementeren veel collega's die hun uiterste best doen. Ik wil in eerst en vooral mijn grote dank en waardering uitspreken voor al die professionals die zich zoals Franciene inzetten!

Monique Kempff is voorzitter van NU '91. Het is de onafhankelijke beroepsorganisatie voor verzorgenden en verpleegkundigen die zich richt op het behartigen van de beroepsinhoudelijke- en arbeidsvoorwaardelijke belangen.

Durven om je kwetsbaar op te stellen

'Het verhaal van Franciene laat duidelijk en indrukwekkend zien dat het zorgen voor dementerende ouderen geleerd kan worden, maar dat je het vooral in je moet hebben. Franciene heeft het in zich. Met hart, hoofd en handen verricht zij wonderen en durft zich tegelijk kwetsbaar op te stellen. Zij laat zien dat het moeilijk, maar soms nodig is, juist niet betrokken te zijn. Al is het alleen al om jezelf te beschermen.'

Als ik oud ben, hoop ik dat er iemand als Franciene is

Volgens Monique Kempff laat Franciene met dit boek en deze verhalen zien wat er bij komt kijken als je je werkt goed wilt doen, maar er steeds hogere, andere en onnavolgbare eisen worden gesteld.

‘De anekdotes die ze ons voorschotelt zijn verhalen met een lach en een traan, met wijsheid en gevoel. Als ik oud ben hoop ik haar, iemand als Franciene, te kunnen roepen ‘Zuster kom eens’. En dan hoop ik dat zij mijn nagels lakt, ook al heb ik daar geen erg meer in. En dat zij mijn troost, ook al weet ik niet meer dat ik daar behoefte aan heb. Dat zij mij gerust stelt, ook al realiseer ik me niet meer dat ik dat graag wil. Dat zij mij mijn lievelingseten geeft, als ik tenminste nog weet wat dat was. Maar dat zij het ook begrijpt als ik onhebbelijk tegen haar doe.’

De Alzheimer SOCKS bestaan uit twee verschillende sokken. De ene sok is ontworpen door Mart Visser. De tweede sok is ontworpen door de ervan van Frans Molenaar. Twee verschillende sokken, één doel: het gesprek over Alzheimer op gang brengen. De sokken zijn te koop via de www.alzheimersocks.nl. De opbrengst gaat naar Alzheimer Nederland, ten behoeve van onderzoek.